

Затверджую:  
Директор  
ДП «Баранівське ЛМГ»

\_\_\_\_\_ А.О.Остудімов  
25 грудня 2017 року

**ПЛАН**  
**лісоуправління**  
**державного підприємства**  
**«Баранівське ЛМГ»**  
**на 2018 рік**

Вступ .....	
1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування. ....	
2. Характеристика лісових ресурсів.....	
3. Система управління лісовими ресурсами.....	
4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.....	
5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.....	
6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.....	
7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.....	
8. Опис способів лісозаготівлі і лісозаготівельної техніки.....	

## **Вступ.**

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково-технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку, - це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

### **1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.**

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню лісівничо-економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;

- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

## 2. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Житомирської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції, підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду ДП «Баранівське ЛМГ» - 44113,6 гектарів , в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 38347 гектарів, із яких 25304,3 га штучно створені ліси (лісові культури).

Не вкриті лісовою рослинністю землі – 3090,8 га, це в основному незімкнуті лісові культури 1221,5 , лісові розсадники 79,9 лісові шляхи та просіки – 815,9 га , зруби -863,8 га і біогалявини -96,6 га, галявини 12,6 га, рідколіся 0,5 га

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів безперервного лісовпорядкування, загальна площа земельних ділянок лісового фонду, в тому числі лісових, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1

№ п.п.	Категорії лісів	Площа лісових земель	
		га	%%
	<b>Усього лісів:</b>	<b>44113,6</b>	<b>100</b>
	із них можливих для експлуатації	<b>36931</b>	<b>83,7</b>
1	Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, у тому числі:	2217	5
	-розташовані в межах територій та об'єктів ПЗФ	2217	5
	-ліси наукового призначення (генетичний резерват)	-	-
2	<b>Рекреаційно-оздоровчі</b>	<b>5698,6</b>	<b>12,9</b>

	<b>ліси, у тому числі:</b>		
	-у межах населених пунктів,	46,6	0,1
	-у лісах зелених зон навколо населених пунктів	5652	12,8
<b>3</b>	<b>Захисні ліси, у тому числі:</b>	<b>5960,1</b>	<b>13,5</b>
	-що прилягають до смуг відведення залізниць та автомобільних доріг, державного значення	262	0,6
	- уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інші	125	0,3
<b>4</b>	<b>Експлуатаційні ліси</b>	<b>22052</b>	<b>50</b>

**Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу і не планується до перегляду.**

### **3. Система управління лісовими ресурсами.**

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки та з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісгосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України) діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Державне підприємство «Баранівське ЛМГ» підпорядковане Житомирському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, яке є територіальним органом Держлісагенства України.

У структуру ДП «Баранівське ЛМГ» входить сім лісництв, два нижніх склади деревини (НС), транспортний цех, лісопромисловий комплекс

Основною виробничою одиницею на підприємстві є лісництво.

Лісництво очолює лісничий і помічник лісничого і воно в свою чергу поділяється на дільниці, загальна кількість яких в лісгоспі 63. Середня площа дільниці 700 га і їх очолюють майстри лісу. На кожній дільниці працює майстер лісу, який є матеріально відповідальною особою і підпорядковується старшому майстру лісу.

Загальна кількість працюючих на підприємстві 429 чоловік, Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісгосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісопродукції.

На ведення лісового господарства на 2018 рік заплановано використати коштів на суму 39,5 млн. грн. Заплановані обсяги робіт і витрати на їх проведення по видах робіт на 2018 рік відображені в Техпромфінплані, який знаходиться в плановому відділі підприємства та Житомирському управлінні лісового та мисливського господарства.

#### 4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка - щорічна науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування по ДП «Баранівське ЛМГ» обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднанням (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ) згідно Методики визначення розрахункової лісосіки, погодженої з Міністерством екології та природних ресурсів України від 11 вересня 2000 року та затвердженої Наказом Держкомлісгоспу України від 14 вересня 2000 року № 105.

Розрахункова лісосіка в розмірі 69,85 тис. м<sup>3</sup> затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 18.12.2009 р. №688, в тому числі по господарствах:

- хвойне - 42,75 тис. м<sup>3</sup>
- твердолистяне – 6,67 тис.м<sup>3</sup>
- м'ягколистяне – 20,43 тис.м<sup>3</sup>

Розрахункова лісосіка по категоріях лісів:  
рекреаційно-оздоровчі ліси – 8,05 тис.м<sup>3</sup>

експлуатаційні ліси – 61,8 тис.м<sup>3</sup>

Прийнята і затверджена по підприємству лісосіка рівномірного користування.

Заготівля деревини та її вивезення на 2018 рік планується у повній відповідності з розрахунковою лісосікою та наданими дозволами на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубні квитки), виданих Житомирським управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки (69,85 тис. м<sup>3</sup>).

#### 5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроектованих і проведених заходів. Показники можливих змін приводяться в таблиці 4.

Таблиця 3

Обсяги запроектованих основних видів робіт на 2018 рік та їх вплив на динаміку лісових земель.

№ п.п.	Назва запланованих на 2018р. основних лісгосподарських заходів	Обсяги робіт	
		од. вим.	Об'єм
1	Суцільні рубки (рубки головного користування і)	га	340
		тис. м3	69,85
2	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів і інші рубки	га	1979
		тис. м3	110,45
3	Створення лісових культур	га	300
4	Переведення у вкриті лісовою рослинністю		

	<i>землі: не зімкнуті лісові культури, природне поновлення</i>	<i>га га</i>	-
--	--	------------------	---

Обсяги запроектованої заготівлі деревини, згідно розрахункової лісосіки, становлять 98,9 тис. м3 (ліквідний запас), із якої 35,6% -рубки формування та оздоровлення лісів.

**Таблиця 4**

**Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2018 рік  
по ДП «Баранівське ЛМГ»**

№ пп	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
<b>1. У сфері поводження з відходами</b>		
1.1	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підприємців щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	<i>Всі підрозділи, при проведенні комплексних ревізій і цільових перевірок</i>
<b>2. Охорона водних ресурсів</b>		
2.1.	Утримувати свердловину на території виробничого комплексу за рахунок підприємства	<i>Територія лісопромислового комплексу ДП Баранівський лісгосп.</i>
2.2.	Утримувати площадку для миття техніки в належному стані.	<i>Транспортний цех. Постійно.</i>
2.3.	Утримувати ділянку заправки паливом в належному стані згідно регламенту та Плану ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС).	
2.4.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	
<b>3. Охорона атмосферного повітря.</b>		
3.1.	Проводити контроль джерел викидів забруднюючих речовин (ЗР) на відповідність встановлених гранично допустимих викидів (ГДВ)	<i>Лісопромисловий комплекс. 1 раз в рік</i>
3.2.	Провести моніторинг стану атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони.	
3.3.	Здійснювати контроль токсичності відпрацьованих газів всього наявного транспорту	<i>Транспортний цех, лісництва. 1 раз в квартал</i>
<b>4. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.</b>		
4.1	Проведення безперервного лісовпорядкування, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	<i>Лісовий фонд ДП «Баранівське ЛМГ», площею 44113,6га</i>
4.1.1	Проведення лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародним стандартів (Принципи і Критерії FSC)	
4.2.	Раціональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (впровадження групово-поступових рубок з наступним природним відновленням лісу, створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
4.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності, в обсязі га.	<i>Прямі витрати на 2018р. 12,2 млн.грн</i>
4.4.	Відновлення лісів в обсязі 300га.	<i>Прямі витрати на 2018р. 3,8 млн.грн</i>
4.5.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	<i>Прямі витрати на 2018р. 834 тис.грн</i>
4.6.	Ремонт і утримання доріг лісгосподарського призначення та інші допоміжні лісгосподарські роботи	<i>Прямі витрати на 2018р. 2,85 млн.грн.</i>
4.7.	Перед проведенням лісгосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС)	<i>Всі підрозділи</i>
4.8.	При проведенні лісгосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	<i>Всі підрозділи</i>
4.9.	<i>З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої</i>	<i>Лісництва</i>

	природоохоронної цінності та лишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	
--	--	--

## 6. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного і тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

Таблиця 7.

### План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, за винятком санітарних рубок, не проводяться.	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони
2	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів. При виявленні гнізда (діаметром 0,4м і більше), яке заселене по визначенню спеціаліста, в радіусі 300 м навколо гнізда виділяється охоронна зона	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони
3	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види і біотопи	Спеціалісти лісгоспу.
4	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація лісгоспу

Рішенням Житомирської обласної ради від 19.03.2015р. № 1460 затверджено Список рідкісних, зникаючих видів рослин і грибів, які потребують охорони у Житомирській області.

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій,
- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- створення банків їх генофонду, розведення у спеціальних умовах (розсадниках, ботанічних садах, дендропарках тощо),

- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Ведення Списку покладається на Державне управління охорони навколишнього середовища в Житомирській області.

## **7. Опис способів лісозаготівлі і лісозаготівельної техніки.**

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних лісорослинних умов, де проводяться вирубки стиглого лісу, планується застосовувати той чи інший спосіб рубки. Відтворення лісу прямо залежить від способу його рубання

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка, трелювання, розкрязування, сортування, штабелювання, навантаження деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС) Ці заходи повинні дотримуватись.

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції. До місця роботи підрядні бригади доставляються транспортом підрядчика, а бригади підприємства доставляються транспортом лісгоспу.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розкрязування стовбурів проводяться бензопилами .

Після розкрязування стовбурів на сортименти проводиться їх трелювання тракторами МТЗ-82, обладнаних гідрозахватами. Одночасно ведеться сортування сортиментів по довжинах, групах діаметрів та сортах. На даний час гусеничні трактори ТДТ- 55 в лісгоспі не застосовуються у зв'язку з тим, що в лісгоспі ведеться сортиментна заготівля деревини.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісопродукції.

**Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.**

**Залежно від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:**

- збирання порубкових решток використання на паливо і для промислової переробки,**
- збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці збирання,**
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.**

**Спалювання забороняється проводити в пожежонебезпечний період.**

**Вивезення деревини з верхніх складів лісництв на нижній склад проводиться сортиментами і частково хлистами (листяні породи) автомобілями УРАЛ ЗІЛтаМАЗ на яких установлені гідро маніпулятори.**

Головний лісничий \_\_\_\_\_

Мірошніченко В.І.